

Justitsministeriet

Sendt til: procesoginsolvensretskontoret@jm.dk og ceop@jm.dk.

Ang. nr. 2024-08982.

3. marts 2025

Høringssvar over udkast til forslag til lov om ændring af værgemålsloven og lov om social service (Initiativer med henblik på at nedbringe sagsbehandlingstiderne hos Familieretshuset i værgemålssager, fastsættelse af øvre grænse for antal værgemål m.v.)

Danske Advokater og Danske Arveretsadvokater takker for muligheden for at afgive høringssvar. Dette høringssvar er udarbejdet i samarbejde med Danske Arveretsadvokater, der fungerer som Danske Advokaters [fagudvalg for arveret og dødsboskifteret](#).

Ca. 30% af de faste værger er advokater. Advokatværgerne har med juridisk uddannelse og erfaring de nødvendige og rette kvalifikationer til at varetage værgemål kompetent og forsvarligt. Advokatværgerens indsats er afgørende for at sikre retssikkerheden og den nødvendige beskyttelse af de svage medborgere, som de repræsenterer.

Overordnede bemærkninger

Vi bakker op om, at der tages politiske initiativer til at nedbringe sagsbehandlingstiden i Familieretshuset. Der er ingen tvivl om, at det har en negativ betydning for borgernes tillid til myndighederne og for retssikkerheden for værgede, når sagsbehandlingstiden i sig selv betyder, at borgere under værgemål efterlades i et vakuum, hvor der i årevis ikke kan træffes relevante og lovlige beslutninger til gavn for den pågældende.

Lovforslaget vil dog medføre betydelige negative konsekvenser for fremtidsfuldmagtssystemet og bør derfor genovervejes for at undgå skade på systemets integritet.

Ønskes en reel forbedring, så vil det være nødvendigt,

- at der tages konkrete skridt til at reducere sagsbehandlingstiderne,
- at ansatte i Familieretshuset (og evt. værgerne) får styrket deres kompetencer med uddannelse og træning samt
- at tilsynet med værgemålsområdet styrkes.

Kun på denne måde kan vi sikre, at de svage medborgere får den nødvendige beskyttelse og støtte, de har krav på. Der er ingen tvivl om, at det har en negativ betydning for borgernes tillid til myndighederne og for retssikkerheden for værgede, når sagsbehandlingstiden i sig selv betyder, at

borgere under værgemål efterlades i et vakuum, hvor der i årevis ikke kan træffes relevante og lovlige beslutninger til gavn for den pågældende.

På samme måde har den lange sagsbehandlingstid negativ effekt til tilliden til det system, der som praktisk alternativt til værgemål er indført ved Lov om fremtidsfuldmagter den 1.9.2017. Der er på nuværende tidspunkt oprettet over 400.000 fremtidsfuldmagter, hvorfor det er afgørende at få dette system til at fungere relevant. Den aktuelle sagsbehandlingstid for oprettelse af fremtidsfuldmagter for borgere undtaget fra digital post er 14 uger, for ikraftsættelse 5,5 uger og for besvarelser vedr. henvendelse om ikraftsatte fremtidsfuldmagter herunder vedr. misbrug 35 uger.

Af udkastet fremgår 4 centrale ændringer; øvre grænse for antallet af værgemål, etablering af ny simpel kategori, formuens anvendelse og sanktioner ved misbrug. I de følgende afsnit fremgår vores bemærkninger til de konkrete forslag.

Uddybende bemærkninger

Øvre grænse for antallet af værgemål (§ 11, stk. 2)

Det foreslås, at der fastsættes en øvre grænse på 50 værgemål for faste værger for vedvarende værgemål. Det fremgår, at grænsen fastsættes af hensyn til den værgede. Det vil undtagelsesvist være muligt at beskikke yderligere værgemål op til 75, hvis særlige forhold gør sig gældende.

Til forslaget om at begrænse antallet af værgemål pr. værge til 50, savnes et fagligt og uddybende grundlag.

Det er vores opfattelse, at hensynet til den værgede skal balanceres med hensynet til den faste værgeres mulighed for at fungere som fast værge som den primære beskæftigelse. Det er en forudsætning for at tiltrække professionelle værger og sikre økonomisk bæredygtighed. Dette vil også sikre, at værgerne har de nødvendige kompetencer og rutiner til at håndtere opgaverne effektivt.

Vi opfordrer derfor til, at man i stedet for at fastlægge en fast lav grænse, der gælder for alle, i højere grad baserer antallet af værgemål for den enkelte værge ud fra værgernes individuelle kompetencer, kapacitet og erfaring.

En individuel grænse for antal af værgemål vil i højere grad kunne tilgodese de hensyn, som man har med lovforslaget. Det vil have en række fordele blandt andet i form af:

- **Tiltrækning af professionelle værger:**
En højere grænse vil tiltrække professionelle og ressourcestærke værger, der kan gøre værgemål til en fuldtidsbeskæftigelse. Dette vil sikre, at værgerne har de nødvendige kompetencer og rutiner til at håndtere opgaverne effektivt.
- **Erfaringsopbygning:**
Jo flere sager en værge håndterer, desto mere erfaring opnår værgerne. Dette vil forbedre

kvaliteten af værgemålene og sikre, at værgerne er dygtige til at håndtere komplekse situationer.

- Økonomisk bæredygtighed:
Med flere værgemål kan værgerne investere i nødvendige IT-hjælpemidler og andre ressourcer, der kan forbedre deres arbejde.
- Lovforslagets argument om kendskab:
Der argumenteres for, at værger ikke kan kende deres værgede, hvis de har mere end 50 værgemål. Dette synspunkt kan vi ikke genkende. Det er netop meget individuelt, hvordan kendskab skabes og opretholdes, og da der er afsat ca. 1,5 time per værgemål per måned, vil den nødvendige kontakt være tilstede også for de værger, der har mere end 50 værgemål.

Punkterne herover vil ikke alene tilgodese hensynet til værgen men også styrke den værgedes muligheder og retssikkerhed.

Såfremt bestemmelsen i stk. 2, 2. pkt. "Hvis særlige forhold tilsiger det, kan der ske beskikkelse i op til 75 værgemål" fastholdes, anbefaler vi, at det skal gøres tydeligere hvilke særlige forhold der er gældende herfor.

Etablering af ny simpel kategori (§ 17 a og b)

Vi stiller os tvivlende over for, om den foreslåede ordning i § 17 a vil føre til, at sagsbehandlingstiderne i Familieretshuset bliver mærkbart kortere. Hertil kommer, at der allerede findes en velfungerende ordning for borgere, som ikke ønsker at blive underlagt et værgemål i tilfælde af svækkelse, nemlig muligheden for at oprette en fremtidsfuldmagt. Vi mener ikke, at indførelsen af en tredje "mellemløsning" mellem fremtidsfuldmagter på den ene side og værgemål på den anden side samlet set bidrager til ambitionen om at nedbringe Familieretshusets sagsbehandlingstider.

Der er flere grunde til, at den foreslåede ordning sandsynligvis kun vil få begrænset betydning i praksis og næppe vil påvirke Familieretshusets sagsbehandlingstider, men i værste fald blot være endnu en løsning borgerne skal forholde sig til.

For det første giver den foreslåede ordning kun mulighed for, at en nær pårørende kan få adgang til at varetage personlige anliggender og løbende økonomiske dispositioner til underhold, der betales til en offentlig myndighed eller private kreditorer, der opkræver bolig- eller forsyningsudgifter. Begrebet "private kreditorer, der opkræver bolig- eller forsyningsudgifter" forekommer snævert. I bemærkningerne er som eksempler nævnt betaling af husleje, el, vand og varme. I modsætning hertil står udgifter til fx dagligvarer, abonnementer, (livs)forsikringer, internet og telefoni mv. Der er derfor en betydelig risiko for, at den foreslåede ordning i mange tilfælde vil være ubrugelig, fordi den person, der bistår den svækkede, typisk også vil have brug for mandat til at betale en række af de nævnte udgifter, som ikke er omfattet af definitionen "private kreditorer, der opkræver bolig- eller forsyningsudgifter".

For det andet vil den foreslåede ordning betyde, at Familieretshuset skal anvende ressourcer på en ny og tredje ordning for håndtering af svækkede borgers midler. Den "besparelse" i Familieretshusets ressourceanvendelse, som forudses i forbindelse med ændringerne af

værgemålslovens §§ 25, 30 og 39 skal således overstige de ekstra ressourcer, som Familieretshuset skal anvende for at kunne håndtere den nye ordning.

Herudover ser vi i øvrigt en risiko for, at der kan opstå konflikter mellem de nære pårørende til den svækkede borger. Det følger af forslaget, at Familieretshuset vil kunne træffe afgørelse om tilbagekaldelse af adgangen, hvis betingelserne for dens ikraftsættelse ikke længere er til stede, eller der er forhold, der gør det betænkeligt at opretholde adgangen. Et sådant tilfælde vil f.eks. kunne foreligge, hvis der opstår begrundet tvivl om den nære pårørendes evner til at varetage de pågældende forhold på betryggende vis. Forslaget indeholder imidlertid ingen redegørelse for, hvordan en sådan tilbagekaldelse skal gennemføres. Den nære pårørende har oprindeligt fået udstedt en attest, som legitimerer vedkommende til at disponere på den svækkede borgers vegne. Denne legitimation kan kun bringes til ophør, hvis Familieretshuset sikrer, at attesten tilbageleveres eller destrueres. Vi ser en risiko for, at der kan opstå situationer, hvor Familieretshuset tilbagekalder den udstedte attest, men hvor den pårørende nægter at tilbagelevere attesten og derfor fortsat fremstår som legitimeret til at råde. Der må forventes at opstå flere sager om Familieretshusets tilbagekaldelse af denne type attester end om Familieretshusets ændringer af egentlige værgemål.

Hertil kommer også at det rent praktisk kan være vanskeligt at se hvorledes en sådan ordning skal udmøntes f.eks. i forhold til at bruge netbank. Bankerne vil næppe kunne opstille en løsning med adgang til netbank dog alene i forhold til en række betalinger. Igen synes ressourcerne ikke relevant anvendt herved frem for en udnyttelse af de systemer der allerede findes og som grundlæggende trods sagsbehandlingstider fungerer godt.

Formuens anvendelse (§§ 25, 30 og 39)

Vi noterer os baggrunden for forslagene om at lempe på Familieretshusets kontrol med værgers dispositioner over værgedes indtægter og formue. Opmærksomheden henledes i den forbindelse på, at sagshandlingstiden hos Familieretshuset på en ansøgning om midler til gaver har været på 208 uger (4 år), hvilket er helt urimeligt.

Dog forekommer der at være foretaget en usynlig afvejning mellem på den ene side hensynene til den værgedes retssikkerhed og på den anden side behovet for at frigøre ressourcer i Familieretshuset. De hensyn til den værgedes retssikkerhed og behovet for at beskytte værgede borgers formue, som var fundamentet for de oprindelige regler om Familieretshusets kontrol og Familieretshusets godkendelse af dispositioner over formuen, er slet ikke omtalt i forslaget. Derimod fremgår det udtrykkeligt (s. 37), at det forudsættes, at Familieretshuset fremadrettet fastlægger et kontroltryk med regnskaberne, som vil kunne bidrage til at frigøre ressourcer, der kan anvendes til at nedbringe sagsbehandlingstiderne. Med andre ord ønsker ministeriet, at Familieretshuset ikke tilrettelægger kontrolindsatsen efter, hvad de værgede borgere har behov for, men efter størst mulig frigørelse af ressourcer til andre formål. Dette ønske kan hurtigt føre til, at der i realiteten ikke føres nogen form for kontrol med værgers dispositioner. Denne udtrykkelige vægtning af Familieretshusets ressourceforbrug over hensynet til den værgede, forekommer mærkværdig henset til, at det overordnede formål med værgemålsloven bl.a. er at sikre et retligt værn om svækkede borgere, som ikke kan klare sig selv, og derfor har behov for bistand til at disponere på det økonomiske og/eller det personlige område.

Igen bør fremtidsfuldmagtssystemet, hvori borgeren selv tager stilling til omfanget af tilsyn af privatretlig karakter og hvor Familieretshusets tilsyn er begrænset til et stille tilsyn fremstå som en bedre løsning.

Vi opfordrer til, at der i bemærkningerne medtages en redegørelse for ministeriets overvejelser om den forringelse af værgede borgeres retssikkerhed, som kan blive en konsekvens af lovændringerne.

I det omfang de foreslåede ændringer fører til, at der rent faktisk frigøres ressourcer i Familieretshuset, vil vi anbefale, at disse ressourcer anvendes på at nedbringe sagsbehandlingstiderne i sager om fremtidsfuldmagter og øvrige sager om værgemål, frem for at blive anvendt til at håndtere en nyopfundet mellemløsning, jf. ovenfor om forslaget til § 17 a i værgemålsloven.

Sanktioner ved misbrug (§ 31a)

Vi tager naturligvis afstand fra de sager, hvor værger har misbrugt deres stilling, og anerkender derfor, at det kan være hensigtsmæssigt at udvide sanktionsmulighederne ved misbrug. Langt de fleste værger udfører dog deres arbejde både samvittighedsfuldt og helt i overensstemmelse med loven.

Det er derfor afgørende, at reglerne er klare og at sanktionerne pålægges ud fra saglige kriterier.

Øvrige konkrete bemærkninger

Udover de i lovforslaget 4 centrale punkter har vi herunder en række konkrete bemærkninger til kvalifikationer for værger (§ 11, stk. 1), regler om afbeskikkelse af værger (§ 12), vederlagsbetaling og aldersdiskrimination.

Kvalifikationer for værger (§11, stk. 1)

Vi er imødekommende overfor, at der stilles krav til værgernes kvalifikationer.

Vi vil imidlertid anbefale, at der også stilles krav til værgernes kvalifikationer til løbende efteruddannelse. Dette med henblik på at sikre, at værgerne er opdaterede med nyeste regler og praksis. Det er afgørende, at værgerne har de nødvendige kvalifikationer og erfaringer for at kunne varetage værgemål på en forsvarlig måde. Dette bør inkludere specifik uddannelse og træning i værgemål, som kan sikre, at værgerne er i stand til at håndtere de komplekse opgaver, der er forbundet med værgemål.

Regler om afbeskikkelse af værger (§ 12)

I §12, stk. 3 foreslås det, at "Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om afbeskikkelse af værger." Vi anbefaler, at sådanne regler udarbejdes, så det præcist fremgår, hvordan reglerne vil blive praktiseret. Det skal være klart for den beskikkede faste værge, hvad man skal rette sig efter. Uden klare retningslinjer vil det være umuligt at udføre arbejdet som fast værge.

Vederlagsbetaling

Vi er imødekommende overfor at der skal udarbejdes en ny model for værgevederlag, som vil bero på flere standardiserede takster, som værger kan udbetale til sig selv uden Familieretshusets godkendelse. Vi imødeser og bidrager gerne til etablering af en ny model.

Ved etablering af en ny model opfordrer vi til, at der skabes klare rammer for hvornår værger kan udbetale til sig selv. Vi opfordrer videre til, at det sikres, at taksterne er tidssvarende og opdateres løbende.

Afslutningsvist vil vi bemærke, at det er vigtigt at sikre, at der er et stærkt og professionelt korps af erfarne faste værger, som kan varetage opgaven på en forsvarlig måde. Dette kræver en tæt dialog mellem Familieretshuset og de faste værger for at sikre en smidig og effektiv håndtering af værgemålene. Vi stiller til enhver tid os og vores specialiserede advokater til rådighed i en sådan dialog.

Med venlig hilsen

Linda Pedersen
Foreningskonsulent
Danske Advokater
lpe@danskeadvokater.dk

Anne Kjærhus Mortensen
Bestyrelsesmedlem
Danske Arveretsadvokater
am@ret-raad.dk

Lars Thurø Møller
Advokat
Ret & Råd Slagelse og Næstved
ltm@ret-raad.dk